

Jale Öztürk, *Hatay Ağzı. İnceleme-Metin-Sözlük*, Karahan Kitabevi, Adana, 2009, 463 s.

Antakya, Yayladağı, Altınözü, Samandağ, Reyhanlı, Kumlu, Kırıkhan, Hassa, Belen, İskenderun, Dört Yol ve Erzin'den olmak üzere toplam 100'ün üzerinde yerleşim merkezinden malzeme toplanmıştır. Çalışmanın önemli bir kısmını, 39-258. sayfalar arası inceleme bölümü oluşturur. 261-430. sayfalar arasını ise metinler oluşturur. 433-458. sayfalar arası ise sözlüktür.

Şu açıklamalar gözden geçirilmeli, düzeltilmelidir:

bögün < *bugün* s. 87

bögün daha eski ve aslı, *bugün* ise yeni bir biçimdir. Dolayısıyla *bögün* sözü *bugün*'den değil *o*, hatta *ö* ile *bökün*'den gelir.

-ğ- < -g- < -k (s. 82)

ağsik < *eksik*

öğsüz < *öksüz*

Burada eski ve aslı olan *-k* değil, *-g*'dir. Söz konusu sözcüklerin eski şekilleri de sırasıyla *egsik* ve *ögsüz*'dür.

Yine benzer bir durum *dehi* < *dehe* (s. 71) açıklaması için geçerlidir. *Dehi*'nin geldiği şeklin ikinci hece ünlüsünü *-e* ile değil de *-i* veya *-ı* ile tasarlamak gerekir (krş. ET *takı*).

İşlek olmayan ekler arasında gösterilen *+ğan* eki ve burada yer verilen *başgan* örneği bana göre yöreye ait olmayıp Dil Devrimi sonrasında yazı dilinden öğrenilmiş bir sözcüktür (s. 107).

Batı kökenli alınma sözcüklerdeki ses olayları ayrı ele alınmalı, ara diller, şekiller araştırılmalıdır: s.86 *gaste* < *gazde* < (it.) *gazete* ve diğer örnekler.

p < *b* değişimine değinilirken bu değişimin daha çok Karadeniz ağzlarında görüldüğü belirtilir. Verilen dört örnekten ikisi *paklavi* ve *pıçak*,

Anadolu'nun büyük bölümünde de benzer şekilde olup Karadeniz'deki yaygın, neredeyse sistemli olan $b > p$ değişiminden farklıdır.

-d-< -t- s. 83

Burada yer verilen örneklerde *südü* (< *sütü* ?) sözündeki değişim, *köf-de*, *gurudacaklar* gibi örneklerde yer alan değişimlerden farklı bir sebebe dayanmaktadır (bak. *TDBUÜ*, s. 128-136, *süt* için özellikle de 134). Yine benzer şekilde tek heceli *yok* ve *çok* sözcüklerini ünlüyle başlayan bir sözcük izlediğinde görülen ötümlüleşmenin (s. 83) sebebi de aslı uzun ünlülerle ilgilidir (bak. *TDBUÜ*, s. 128-136; *TDBUÜ*: Talat Tekin, *Türk Dillerinde Birincil Uzun Ünlüler*, Ankara 1995).

Çalışmanın tekrar basılması gündeme gelirse, yukarıda değindiğim, değinemediğim konular inceleme bölümünde dikkate alınabilirse daha da yararlı olur. Çalışma Hatay ve yöresi ağızları için çok zengin bir malzeme ortaya koymaktadır.

Mehmet Ölmez
(İstanbul)